

EN VERDEN FOR ALLE?

MARIA LILLEMOEN
INFORMASJONSRAÐGIVER VED HØGSKOLEN I GJØVIK

Visste du at når du passerer 40 år så blir synet ditt betraktelig dårligere. Mange må ha lenger avstand til avisen og skilter langs veien kan være vanskeligere å se. Folk som aldri har hatt synsproblemer tidligere må kanskje anskaffe seg briller. Barn kan oppleve noe av de samme utfordringene i forhold til at det bygde miljøet ikke er tilpasset deres størrelse. Med det bygde miljø menes alt som blir bygget fra bygninger som skoler, barnehager og gamle hjem til parker, veier, lekeplasser og så videre. Den siste tiden er det blitt satt større fokus på en helhetsforståelse av mennesket i ulike livsfaser. Blant annet skal bygninger bli utformet fra behov og brukermønster til så mange mennesker som mulig. Uansett hvilken livsfase de befinner seg i eller om de har fysiske begrensninger skal mennesker ha tilgang til det bygde miljø. Dette kalles universell utforming. Men det koster. Det er anslått at en oppgradering av alle offentlige bygg i Norge vil koste minst 40 milliarder. Er det virkelig verdt det?

Ved Høgskolen i Gjøvik jobber man i disse dager med å etablere et forskningslaboratorium innen universell utforming, koblet mot det bygde miljø. Hvor mange av dere kan ta imot besøk av en person i rullestol? Kun 20 % av norske boliger er tilrettelagt for rullestol innendørs. Tar man med adkomst og inngangspartiet er det kun 7 % av boligene som tilfredsstiller krav til tilgjengelighet. Et paradoks er derfor at de fleste ønsker å bo i sin egen bolig så lenge som mulig, men vi bygger ikke på den måten. I disse dager med mye snø, kan det være vanskelig å komme fram. Drift og vedlikehold

av veier og fortauer er viktig. Tenk deg situasjonen med en høy fortauskant og en halvmeter snø, det kan faktisk være utfordrende nok i seg selv, men hvis du i tillegg sitter i rullestol, triller barnevogn eller bruker rullator vil fortauskanten kombinert med snø rett og slett hindre deg i å komme videre. For disse gruppene handler mye av hverdagen om fysisk utestengning, og universell utforming er en strategi for å unngå dette.

Naturopplevelser er en selvfølge for mange nordmenn. Men så godt som ingenting av dette er tilgjengelig for en bevegelseshemmet. Hvor mange naturstier er tilrettelagt for rullestolbrukere, krykker eller gåstol? Handikappede har de samme følelser og behov og trenger mental stimulans som oss andre.

Våren 2008 gjennomførte Synovate en undersøkelse på oppdrag fra Blindeforbundet. Tallene er sjokkerende. Hvert år får 1 million nordmenn skader som følge av uhell forårsaket av det bygde miljø. Det er et misforhold mellom samfunnets krav og individets forutsetninger. Første bud blir en nedbygging av fysiske barrierer slik at bevegelse, orientering og miljø blir best mulig for alle.

Det koster å oppgradere bygg i Norge, samtidig som det koster samfunnet mye at mange mennesker skader seg hvert år, men forskning på universell utforming bør likevel ikke ha et økonomisk motiv. Universell utforming handler om

økt tilgjengelighet for alle grupper i samfunnet, det er verdt å forske på universell utforming og utvikle løsninger som flest mulig mennesker kan bruke. Det er også svært gledelig å se at en rekke nye krav

til universell utforming er foreslått i de nye kommuneplanbestemmelser for Gjøvik og Vestre Toten. For til sist handler dette om likestilling og demokratiske rettigheter.